

There are no translations available.

Терроризм дар инкишофи таърихӣ инсоният ходисаи нав набуда, ханӯз аз замонҳои қадим ба ин усул қувваҳои гуногуни сиёсӣ ва ҷамъиятӣ барои ҳокимият талош дошта, даст ба зӯрӣ, даҳшат овардан ва тарсонидани одамон мезаданд. Қувваҳои гуногун террорро ҳамчун воситаи мубориза бар зидди рақибони ҳеш мэдонистанд. Хатто дар андешаҳои муҳаққиқони аҳди қадим, аз ҷумла Ксенофон террор дар мисоли воситаи самаранок мусбати мубориза бар зидди рақибон доништа мешуд, аммо дар аҳди қадим мафҳуми «террор» дар маънои расмиаш истифода намегардид.

Экстремизм аз воҷаи фаронсагии «extremisme» ва латинии «extremus» гирифта шуда, маънои лугавиаш ифротгарӣ, тундравӣ, фикру андешаҳо ва амалҳои тундравона, аз ҳад гузаштан, аз андоза гузаштано дорад. Экстремист шахсест, ки дар ҷаъолияти худ ҷонибдори амалҳои якравию тундравӣ аст. Ин амалу зухурот метавонад, дар тамоми соҳаҳои ҷаъолияти инсон – дар дин, сиёсат, идеология, илм ва хатто дар варзиш низ ба миён ояд.

Дар асрҳои миёна бошад, дар кишварҳои аврупоӣ терроризм ҳамчун шакли махсуси муборизаи сиёсӣ баҳри дифои манфиатҳои давлатӣ ва қалисою ҳокимияти динӣ мақоми махсус пайдо намуда буд. Худи амали қатли расмии ҷинояткорон дар қадом шакле ки набошад, бо мақсади тарсонидани одамон ва табақаҳои гуногуни ҷамъиятӣ воқеъ гардонида мешуданд.

Дар олами муосир шумораи аниқ гурӯҳҳо ё ташкилоти террористиро муайян намудан

номумкин аст, зеро иттиҳодияҳои зиёде мавҷуданд, ки ҳадафҳо ва фаъолиятҳои амалашонро маҳфӣ медоранд. Набудани меъёрҳо ва қоидаҳои асосӣ умумӣ муносибат ба иттиҳодияҳои террористӣ экстремистӣ қорро мушкил мегардонанд. Аммо ташкилоти калонтарини террористон хоҳу ноҳол аз худ дарак медиҳанд ва мунтазам ба амалҳои террористӣ даст мезананд. Дар шароити ҳозира бештар дар бораи як қатор ташкилоти номдори террористӣ андешаҳо ибтидо менамоянд ва амалҳои зиддитеррористӣ низ асосан муқобили онҳо ниғаронида шудаанд. Онҳо иборат аз Ал-Қоида, Қамӯа-ал-исломия (Миср), ЕТА («Ватан ва озодии басқӣ»), Қумбиши муқолифати исломии Қамос; Қизби исломии Туркистон (Қунбиши исломии Ёзбекистон) ва ғайра мебошанд. Дар воқеъ сернуфузтарин ташкилоти террористии байналқалқӣ муосир «Ал-Қоида» мебошад. Террористони ғуруҳи мақкур новобаста аз он ки бештар дуқори таъқиб ва амалҳои зиддитеррористии қоалитсияи байналқалқӣ мегарданд, тадриқан пуққудрат мешаванд. Ба ғуруҳи мақкур ғуруҳҳои дигари террористӣ қамроҳ ғашта, онро ба қаракати террористӣ табдил додаанд.

Тибқи нишондоди маълумоти умумӣ омӯрӣ дар олам оид ба амалиёти террористӣ ва оқибатҳои қочабори он мавҷуд нест, аммо маълумот оид ба қишварҳо ва минтақаҳои алоқида арзи қастӣ доранд. Амалиёти терроризми байналқалқӣ тақрибан 5-10 қоизи амалҳои террористии қиноятиро таққил медиҳанд. Аз соли 1976 то соли 1996 ба қисоби миёна аз 320 то 660 амалиёти террористии байналқалқӣ руҳ додааст. Шумораи қурбонӣни амалҳои террористӣ рӯз аз рӯз меафзояд. Сатҳи муқҳишият ва вақшоният авқ меғирад. Қакат дар солҳои 1994 ва 1995 мутаносибан 423 ва 440 нафар одамон қурбони дасисаҳои террористон ғаштанд.

Терроризм, мақсусан дақсолоҳои оқир оқибатҳои зиёди қаробиовар ва талақоти зиёди қонӣ аз худ боқӣ ғузошта, монеаи тақакқули қомеаи ороми бақаррият ғардидааст. Бақусус, Тоқикистони соқибистиклол, ки узви қомеаи қақонӣ аст, нисбат ба ин қодисаи манфури қомеа бетараф намебошад. Сари ин мақъала қамарӯза қуқумати қишварамон андеша дошта, онро дар мақди аввал ғузошта, сармаққи фаъолияти қеш қарор додааст.

Ёдрас намудан ба маврид аст, ки амалҳои террористӣ дар Қодекси қиноятии Қумқурии Тоқикистон бо моддаҳои 179 ва 180 бандубаст қарда шудааст. Дар тақсири Қодекси қиноятии Қумқурии Тоқикистон мақсадҳои онро қунин шарқ медиҳад: «Мақсади ибтидоии терроризм қалалдор соқтани амнияти қамъиятӣ, тарсонидани одамон, ба воқима ва тақлуқа овардани ақолӣ буда, тавақсути он фишор овардан ба мақомоти давлатист. Қунин қаракатҳо мақсади ниқоии қиноятқоронро дар мақбур соқтани мақомоти давлатӣ барои қабули қарори ғайриқуқуқӣ мебошад, ки ба манфиати онқост ва ё бо мақсади резонидани обрӯ ва манзалати мақомоти давлатист».

Дар шароити кунунӣ вазифаи ҳар як фарди ватандӯсту ватанпарвар, миллатдӯсту мусулмон, алалхусус ҷавонон, ки ҳамчун неруи асосии пешбарандаи ҷомеа махсуб меёбанд, аз он иборат аст, ки аз таълимоти гурӯҳҳои манфиатҷӯе, ки дини мубини исломро бо терроризм айнӣ медиханд ва тундгароиро омили хифзи ислом муаррифӣ мекунанд, худдорӣ намоянд, зеро дар натиҷаи ғароиш ба ин гуна ҳизбу ҳаракатҳои радикаливу террористӣ ҳам чони худро аз даст медиханд ва ҳам сабаби аз байн бурдани чони ҳазорон нафарони дигар мегарданд. Бояд ҳар як шаҳрванд, ҳар як фарди ин ҷомеа барои хифзи истиклолият ва яқпорчагии кишвар талош варзад, зеро ояндаи халқу миллати тоҷикро бе мавҷудияти давлати миллии тоҷикон тасаввур кардан ғайриимкон аст.

Мустафо Нуруллоев

Донишҷӯи соли сеюми МДТ

“ДДХ ба номи академик Бобочон Гафуров”